

Hevesvármegye

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

ifj. dr. Katrics Kálmán, Gyöngyös: Alkotmányunk kiépítése felé.

Ivány Béla lemondott pártelnöki tiszttségéről.

Várkonyi Sándor ünneplése.

Dr. Szabó Vilmos vármegyei aljegyző
Eger: Torday Ányos †

Torday Ányos meghalt.

Öreg Vitéz: Emlékezzünk régiekről ...
Északi fény.

Dr. Urbán Gusztáv jogakadémiai tanár
Eger: Melyik a leghatásosabb propaganda-eszköz.

Gyöngyös és az új hegyközségi törvényjavaslat.

Hevesy Gusztávné Eger: Királýsirok a krakkói Wawelban.

Hatvan és Vidéke Ipartestület közgyűlése.

Dr. Négyessy Árpád Eger: Friss, új lendülettel indul vármegyei vívósportunk.

Nádor József Eger: A vidéki villamosításról.

Irodalom.

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden részéből.

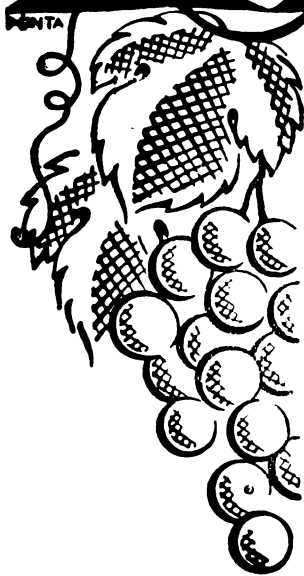

HATVAN
1938. FEBRUÁR HÓ 1
IX. ÉVF. 2. SZÁM.

Agreória

SZŐLŐTELEPÍTŐ R. T.
BUDAPEST, VI. KIRÁLY-UTCA 26.

Telefon: 1-14-0-44, 1-18-4-64.

SZŐLŐOJTVÁNY
♦♦ HAZAI ♦♦
GYÖKERES ÉS
SIMA VESSZÓ
ES AMERIKAI
ALANYVESSZÓ

Riparia anyatelep az csesői telepen.

Különleges csemegeaszőlő fajok:

Fehér fajták.

Afus Ali
Erzsébet királyné emléke
Mathiász Pipiske
Szauder Gusztáv
Szőlőkertek királynője musc.

Tompa Mihály chass.

Vörösmarty M. musc.

Vörös fajták.

Mathiász Jánosné chass.

Szauder Gusztávné musc.

Az élénk érdeklődésre való tekintettel ajánlatos az előjegyzés.

telen az alkotmányosság lelki gyökérszála: a nemzetgyelem osztatlan bizalmát! Ahhoz, hogy magyar alkotmányról lehessen szólni, nem elegendő a parlament pusztá léte, hanem szükséges az is, hogy mögötte a választói rendszer tisztaságán nyugvó osztatlan bizalom és megnyugvás álljon. — s szükséges végül, hogy meglegyen a Szent Korona testének csorbítatlan egésze, ezáltal nyersen pszichikai kiegyenlítődést a néplelékeknek *Tekintély* (és nem „tekintélyura”) utáni vágya

Belpolitikai viharok hullámrezgéseit így mutatnak irányt az alkotmányosság kiépítése felé, — s így nyer ez fogalmi konkretizálódást a *titkos választójog* s a *restauráció* kérdéseiben.

A választójog reformja — hosszú huzavona, gondolat-, szó-, és tintapocseklás után — végre a megvalósulás küszöbéhez jutott. Bár az elkészült javaslat nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, tekintve mégis a kétségtelen jószándékot, melyet a kormányzat a kérdésnek végleges és kibekítő megoldása tárgyában mutat, — okunk van remélni, hogy — megfelelő módosítás után — ki fogja elégíteni a aözvélemény régóta hangoztatott kívánalmait. Abban az esetben mindenestre igaza van Darányi miniszterelnöknek, hogy a titkos választójog nem arra való, hogy visszaéléseknek nyisson kaput és kétes elemekkel töltse meg a képviselői pad-sorokat. Erre is gondoljanak azok, akik aggodalmas arccal skrupulizálnak a „kautélák” fölött. A kérdés különben is még a napi politika kohójában izzik.

A restaurációról be kell vallanunk, hogy nem a legtulzottabb izlésség keretei között jutott egyéniszer politikai viták homlokterébe a legutóbbi esztendőök során.

Az a loyális, alkotmányos szellemtől áthatott, felelősségteljes és határozott hangú nyilatko-at, melyet Magyarország kormányzója tett legutóbb e tárgyban, kizárja azt, hogy a királykérdésről másként mint a legteljesebb hiúadság és komolyság hangján lehessen a jövőben szólni. A restauráció kérdése nem lehet politikai stróberék és demagógok ugródeszkája többé.

„Övakodjunk ma inkább mint valaha mindentől, ami a magyar és magyar közt szétvázásra vezet, mert sorsdöntő pillanatokban egységes közvéleményre lesz szükség” — mondotta Horthy Miklós. Nem feszegetni és elezni, hanem tompítani és kiegyenlíteni kell az ellentéteket. —

A kiegyenlítődés pedig ott található, az eszmék harca azon a ponton jut kibéküléshez, amelyen nyilvánvaló lesz a mely értelem, mely abban a paradox mondásban rejlik, hogy: „*mindenkinek igaza van*”.

A szabadkirálysági az örök nemzeti eszményt rögzíti le akkor, amidőn a hatalmas és integer Magyarország képét vetítve maga elé, tehát eszményi szempontból nézve — a függetlenség és öncéluság gondolatát védi. Am igaza van a legitim királyság hívének is amikor — a trianoni megalázottság, a nemzeti erőtlenség, a szomorú és kegyetlen *valóság talaján állva* — egy másik európai hatalommal a jogfolytonosság elvéből fakadó kapcsolatoknak (változott helyzetelakulásnak megfelelő) újrafelvételében keresi a megerősödés útját.

A szabadkirályság gondolatában a nemzeti függetlenség és öncéluság eszméje veti föl előttünk fényét: — az a gondolat, hogy magyarnak lenni hivatalást jelent, — az a gondolat, amelyért egy Rákóczi és egy Kossuth — örök eszményképeink — vet-

ték fel a harcot, egész életüket és boldogságukat feléve rája.

A reálpolitika követelményeihez inkább simuló legitimista irányelvben viszont az igazság meggyőző erejét kelte s a valószerűség dőbbenével rajzolódik elénk a magyarság igazi sorsa. Mi sohasem járhattuk az *eszmények* csillagfényes útját, nem azt tehetjük, amit kellett volna, hanem amit a celszerűség diktált. . .

A magyar politikának legközelebbi és legfontosabb célja pedig, mely mögött minden más háttérbe szorul s csak letompított hangon juthat szóhoz, — a *Revízió!* Elérkezett végre az idő, hogy minden rendű, rangú és fajú elégedetlenkedők belássák: minden szociális kérdésnek is csak a revízió hozhatja meg egyedüli kibekítő megoldását és nyugalmi szintjét! Ebből a szempontból kell eldönteni majd a restauráció kérdésében is a vitát azon a napon, amelyen — a kormányzó szavaival elve — a nemzet a maga akaratát arra hivatott szervei után kinyilatkoztatni helyesnek tartja. . . Mindenki daloljon a Szent Koronára, minden jog-bólte fakadjon. Ebben a felfogásban egyesülhetünk valamennyien.”

És ennek jegyében lehetünk egy alkotmányosabb jövőre felé. . .

Ivány Béla lemondott pártelnöki tisztségéről.

Ugy a legmagasabb politikai körökben, mint az ország közvéleményét hetek óta foglalkoztatja Ivády Béla titkos tanácsos, ny. miniszternek a pártközi kerület országgyűlési képviselőjének, a NKP. országos elnökének az elnöki tisztségéről való lemondása.

Darányi Kálmán miniszterelnök értékelve azt a hatalmas munkát, amelyet Ivády Béla, mint pártelnök is végzett, — aki kimagasló egyéniségével biztosítékát jelentette a párt keretén belül működő erők egysúlyjának, — kérve kérte őt tisztségének meglátására, azonban Ivády Béla megrongált egészségi áll. otára való tekintettel ragaszkodott elhatározásához, s így a pártelnöki tisztségéről való távozása most már befejezett tény.

A magyar politikai élet sok reménnyel telve még biztosan számít Ivády Béla kiváló egyéniségére és politikai bölcseséggel telített munkájára, amelyre ma az ország súlyos helyzetében igazán szükség van.

1500 mezőgazdasági munkást visznek Hevesmegyéből Németországba.

A főispán elnöklésével főszolgabírói értekezleten állapították meg az egyes járásokból kivihető munkások létszámát.

Heves vármegye közigazgatási bizottsága január 15-én tartott üléséből Beniczky Elemér és Borhy György bizottsági tagok felszólalására, valamint gróf Keglevich Gyula írásbeli beadványára feliratban kérte a földmivelésügyi minisztertől a németországi munkáskivitel kérdésének sürgős megoldását, mert vármegyénkben a mezőgazdasági munkások nem akarnak addig szerződést vállalni itthon, amíg fenáll előttük annak lehetősége, hogy Németországba juthatnak ki nyári mezőgazdasági munkára. Azok ugyanis, akik a múlt évben Németországban dolgoztak, nagy keresettel tértek vissza és most valósággal Eldorádónak gondolják a munkások Németországot és szinte mind oda akarnak szerződni. Ez a körülmény veszélyezteti az itthoni termelést, másrészt pedig jelentősen felveri a magyarországi mezőgazdasági munkabérekét.

A földművelésügyi miniszter a vármegye felráta nyomban intézkedett. A német magyar megállapodás szerint Magyarországról az idén 1000 mezőgazdasági munkást visznek ki Németországba. Ebből a miniszter 1500 főben állapította meg a heves megyei kontingenszt, és a vármegyére bízta, hogy az egyes községekből hány ember vehet részt a munkások itelben.

Hedry Lőrinc dr. főispán elnöklésével Oroszlányi Laure elispán és a járasok főszoftábi árnak részvételével január 25-én a vármegyházán értekezletet tartottak ebben az ügyben és megállapították, hogy Eger városból 100, a hatvani járásból 300, a gyöngyösi járásból 200, az egeri járásból 250, a püspöcsári járásból 250, a tiszalúcúdi járásból 200, a hevesi járásból 200 munkást lehet ki Németországba munkára. A jelentkezők közül elősorban azokat fogadják el, akik már az elmúlt évben dolgoztak Németországban, azután a nagyobb családdal rendelkező részorult munkások részesülnek előnyben.

A vármegye vezetők e felszámok megállapításánál az vezette, hogy a németországi munkásoktól miatt egy vidéken se legyen elő munkáshány.

Várkonyi Sándor ünneplése.

Hatvan község képviselőtestületének január 27-én délután megtartott gyűlése egy méreteiben és megnyilatkozásaiban is hatalmas, tüntető volt a község kiváló és érdemekben gazdag főjegyzője, Várkonyi Sándor személye mellett.

Az a rosszakaratu támadás, amely karácsony táján Hatvan főjegyzője ellen az egyik fővárosi lapban megjelent, most kapott méltó választ az egyedül hivatott tényezőktől, Hatvan képviselőtestületétől, amely súlyos szavakkal mondott ítéletet a rosszakaratu és igaztalan támadás fölött és határtalan szeretetről, hűséges ragaszkodásáról és törhetetlen bizalmáról biztosította azt a férfit, aki idestova három évtizede vezeti kiváló szak tudással, páratlan emberséges szívvel és önzetlenséggel Hatvan ügyeit.

Az összes felszólalók találóan mutattak rá azokra a hervadhatatlan érdemekre, amelyeket Várkonyi Sándor főjegyző a legsúlyosabb időkben szerzett a község ügyeinek kiváló vezetésével.

Tüntető melegséggel ünnepelték őt, mint a város nagytudású és meleg szociális lélekkel megáldott vezetőjét, akinek oroszlanrésze van a község társadalmi békéjének, — a lakosság nyugalmanak, és békés munkájának megteremtésében.

A képviselőtestület ülésterme zsutólásig megtelt képviselőkkel és hallgatósággal s a hatalmas tömeg dacára szinte ünnepélyes volt a csend, amikor Fülöp István, Hatvan község bírája emelkedett szellemű beszéddel megnyitotta az ülést.

Göresös András vendéglős, Madár József ny. vasutas, Nagy János Farkas kúsgazda, közgyám, Csongrádi József postás, kúsgazda, Hirling Gyula kormányfőtanácsos, vezérigazgató, Ring Gyula építőmester, az Ipartestület elnöke súlyos szavakkal mondtak bírálatot a fővárosi támadó cikkben nyilatkozott Juhász János ny. vasutas, kúsgazda ténykedése fölött, kárhoztatva a meg nem érdemelt támadást, és élesen elbírálvá és megítélvâ az ő békebontó törekvéseit, s ugyanakkor a megjelentek tapsvihara között hangoztatták Várkonyi Sándor főjegyző kiváló érdemeit, amelyeket a község apraja-nagyja ismer s amely alapját képezi annak az általános és odaadó nagy szeretetnek, amellyel Hatvan község lakossága Várkonyi Sándor főjegyzővel szemben viseltetik.

Juhász János eljárásának indokait magyarázó felszólalása után a képviselőtestület névszerinti szavazással döntött Görcsös András és társai indítványára felett,

mely szerint „Tejeze ki a közgyűlés osztatlan bizalmát az alaptalanul megtámadott főjegyzővel szemben, súlyosan ítélje el a hírlapi támadást, ragaszkodásáról, megbeszüléséről és bizalmáról biztosítsa Várkonyi Sándor főjegyzőt.“

A képviselőtestület 38 szavazattal 1 szavazat ellenében mondotta ki a határozatot, amelyet Fülöp István bíró a képviselőtestület harsogó, zúgó taps vihara között hirdetett ki.

Várkonyi Sándor főjegyző lelkéig meghatva állott fel, hogy köszönetet mondjon a képviselőtestületnek a vele szemben megnyilvánult megtisztelő bizalomért és szeretetért, amely — amint mondotta, — erőt és kitartást fog neki adni a község polgárainak jólétéért s a község érdekeiért folytatandó további munkájához. Különösen azért vagyok hálás, mondotta, azoknak, akik ezt a kérdést idehozták, hogy módot adtak — a legilletékesebb fórumnak, a képviselőtestületnek, melynek alkalmá volt működésemet megfigyelni és megítélni, — arra, hogy mint legméltóbb, adja meg a választ az engem ért támadásokra. Beszède végén a megjelentek tüntető tapsai közepette szólította fel kemény, felelősségveto hangon Juhász János községi képviselőt, hogy ott, a nyilvánosság előtt vádolja őt, — hogy vádjáért az illetékes bírói fórum előtt felelősségre vonhassa.

Fülöp István bíró a tárgysorozat e pontjának le tárgyalása után felfüggesztette a gyűlést. — amikor is a megjelentek meleg lelkes ünneplésben vették körül Várkonyi Sándor főjegyzőt, aki a méltatlan támadásra így kapta meg Hatvan vezetőségétől és közönségétől a legszebb elégtételt: a szívből jövő, osztatlan méltéulást.

Eger képviselőtestülete diszközgyűlésen ünnepli meg a város nagy szülöttének, Horánszky Nándornak centennáriumát.

Nevezetes évfordulót ünnepel a közeljövôben Eger város közönsége. Január 15-én mult száz éve annak, hogy a háboru előtti magyar közélet egyik legkimagaslóbb alakja Horánszky Nándor Egerben megszületett. A ma élő nemzedék közül ma már kevesen emlékeznek, hatalmas és irányító egyéniségére. De akik emlékeznek, azok tudják, mit jelentett Horánszky Nándor neve a magyar politikában és mit köszönhet neki az egész magyar nemzet.

Eger város kegyeletes tisztelettel őrzi nagy fiának emlékét és tíz évvel ezelőtt azt az utcát, amelyben Horánszky Nándor szülőháza áll, a régi Bárány utcát Horánszky Nándor utcának nevezték el. A centennáriumot január 29-én délelőtt diszközgyűlésen kívánta megünnepelni a hivatalos Eger város. Mivel azonban a Horánszky-család tagjai nem tudtak volna megjelenni ezen a napon az egeri ünnepen, kívánságukra február közepére halasztották el a diszközgyűlést. Így februárban lesz Egerben a Horánszky-emlékünnepe és az ősi város méltó módon hódol nagy fia, Samassa biboros egeri érsek nagy barátja és Apponyi Albert gróf kiváló munkatársa emlékének, aki tervezője volt a legszebb magyar törvénynek, a millenniumi törvénynek és mint kereskedelemügyi miniszter fejezte be dicsőséges földi pályáját.

Halálozás. Őszinte részvétellel értesültünk, hogy dr. Bársony Endre ügyvéd neje Egerben rövid belegség után elhunyt. A finom műveltségű, s a város társadalmában megkülönböztetett tiszteletnek örvendő uriassonyot a gyászolók nagy tömege kíséret utolsó utjára.

Torday Ányos †

Betegségből lábadozóban az éppen megérkezett esti lapot olvasom, amikor egyik oldalon szerepelt osztályfőnököm arcképét pillantom meg. Mellette a hihetetlenül hangzó cím: „Tragikus hirtelenséggel meghalt Tordai Ányos.”

A földi életidő közepére érkezett embernek megszokott dolog, hogy az élet minden szereplő egyénisége ellünik egyszer, lekerül a szereplés színteréről; de, hogy a sohasem pihenő, mindig munkálkodó Tordai Ányos, az örökös tevékenység, a mindig kötelességen felül végzendő munka embere, ilyen korán, a munka asztala mellől lép át az örökkévalóságba, mégis megrendítő hír nekünk, diákjainak, akik — a vakációs napokat leszámítva — nyolc esztendőnek minden napját vele öltük és munkálkodtuk át; együtt aggódva vele a hazáért a világháború alatt, együtt remélve a sötétség eloszlását a forradalmak idején, együtt örülve azután a nemzeti újjáéledésnek.

Kedves Ányos Apánk! (Annak örültél legjobban, ha így nevezünk) Biztosan itt vagy most mellettem és szeretném megfogni egykori tanítványod kezét. Szinte halom a méltatlankodó szót: „Mit akarsz? Hogy mersz rólam írni?”

Nem hallgathatok a tiltakozó szóra. Mi, egri fiad; legszebb munkaéveid anyaga, amint minket neveltél; — nem mehetünk el megemlékezés nélkül a halálodról szóló hír mellett. „El kell követnem” ezt az írást, — nem a Tiédhez hasonló ragyogó pennával, — csak az irodalmat keveset kultivált diák szerény szavaival, de Téged a földi életen túl is szerető lelkének őszinte, igaz érzelmével.

1936. husvétján, amikor együtt beszélgettünk, javasoltad, hogy ne tartsunk abban az esztendőben tizenöt éves találkozót. Nem is lennének sokan. Aztán pedig: így megjelenhetsz pécsi fiad között. 1941-ben, a húsz éves találkozóon majd mindnyájan együtt leszünk.

Nem jó tervet csináltunk, Ányos Apánk! Elvéveltük a dolgot mind a ketten. Összejöhetünk 1941-ben, akik akkor élünk, de mit fog érni az a találkozó Tordai Ányos jelenléte nélkül?

Azért, ha 1941-ben csak szellemed lesz egri fiad között: innen, Eger városából, távoli sírod felé búcsúzódnak üzenem azt a pár gondolatot, amivel a találkozóan akartalak könnyekre fakasztani. (Tudom, a visszaemlékezés mindig megindított.)

Azt üzenem búcsúzódnak, Ányos Apánk, hogy nem felejtettünk el és nem felejtünk el semmit, amit Tőled láttunk és hallottunk. Emlékezetünkben maradt szigorúságod is, de az is, hogy a gimnázium falai közé bekerült, ijedt kisdiakokat a Te jószágod mosolygattá meg először. Emlékszünk osztályunk szigorú fegyelmeire, de arra a gondos szeretetre is, amellyel orvoságot hoztál a rosszullet kis diáknak és amellyel figyelted a háborús évek alatt tanítványaid ruháját-cipőjét: elég jó-e; kell-e valakin valamit segíteni.

Szívünkbe véstük és emlékezetünkben tartjuk izzó magyar lelked minden biztatását, amikkel a háborús évek idején a kitaratást hangoztattad. Sohasem felejthetjük el, milyen fenséges parancsot adtál nekünk 1919 sötét napjaiban, amikor a Rend s az Intézet kereteit fenyegette a forradalmi világ; — örökségül hagyván, — mint mondtad, — nekünk az Isten és Haza szeretetét s önzetlen szolgálatát.

Élénken fülünkbe csengnek remekbe írt Mikes Kelemened csillogó gondolatai s a végső jelenet, amelyben Mikes jóslásában megörökítetted az újjáéledt nemzeti hadsereg sastollas vitézeit, akik a kuruczok, a negyvennyolcasok és 1914. hősei után újból megszemélyesítik a magyar életerőt. S végül emlékezetünkben maradt gondosságod, amellyel az érettségi utáni búcsúzás napjaiban mindennap újabb és újabb utravalót találtál, amit jó az életbe kilépő diákembernek elmondani, amire tanácsos figyelmeztetni. Pohárköszöntőd is intelem és életprogram volt: látogatni az Úr asztalát és becsületes igyekezettel dolgozni a munka asztala mellett.

Hogy mindenre emlékszünk és minden tanácsod megtartsuk, — ezzel búcsúzunk Tőled, Apánk és Nevelőnk, mi, egri fiad. Azt az ígéretet tesszük, amikor örök nyugalmadért imádkozunk; hogy mi, akikre Isten rendeléséből, itt, a földi életben még munka vár; minden munkát a Te szellemedben végzünk.

És, ha találkozónk ideje elérkezik; nemcsak a Te lelked lesz itt köztünk, de mi is körülálljuk lélekedben sírodát, kérvén, imádkozzál tanítványaidért — és találkozónk órájában koszorunk fogja ott hirdetni, hogy egri fiad imádsága és szeretete a síron túl sem hagyott el, örök álmod felett is ott virraszt. Szeretett Ányos Apánk, Isten Veled!

Dr. Szabó Vilmos

Tordai Ányos meghalt.

A magyar irodalomnak és Heves vármegye társadalmának kiemelkedő alakja távozott el ismét körünkől. Dr. Tordai Ányos a bajai ciszterci rendi reálgimnázium igazgatója váratlanul elhunyt. Korán 59 éves korában ragadta el a halál Tordai Ányost, akinek emlékét Egerben annyi alkotás és annyi hűséges tanítvány őrzi.

Dr. Tordai Ányos író volt és az irodalomtörténet tanára. Retorikai, stilisztikai tankönyveit nemcsak a diákok tanulják, hanem a felnőttek is szívesen olvassák. Irodalmi tanulmányai, ifjusági szindarabjai országjárta ismert és kedvelt olvasmányok. A katolikus irodalomnak szerény, de nagytehetségű művelője volt, akár mint kritikus, akár mint író.

Egri tanárkodása alatt bizalmas barátság fűzte Gárdonyi Gézához. Gárdonyi halála után Tordai indítványozta, hogy az Egri csillagok költőjét a vár bástyáján helyezték örök nyugalomra. Később Tordai indítványára határozta el a város a Gárdonyi-mauzóleum megépítését. Ugyancsak Tordai termékeny szelleme hívta életre az egri Gárdonyi Társaságot is, amelynek első főtájkára volt.

Szívével szerette Egert, ahová mindenünnen visszavágyott. Szomorú, hogy éppen ennek a vágyának a teljesedése előtt fejeződött be földi pályafutása.

Tudását és munkásságát a közélet is igyekezett elismerni. Kötüntetései mellé m. kir. tanügyi főtanácsossá is kinevezték. Legnagyobb örömét azonban nem a külső elismerésekben, hanem tanítványainak ragaszkodó, az iskola padjain tul, egészen a sírig tartó hűséges szeretetében találta meg. Ez a szeretet az ország minden részéből elkísérte dr. Tornyai Ányost utolsó útján a bajai temetőbe és mig él ez a diáknemzedék, ez a szeretet ott fog virrasztani mindig a virágba borított bajai sírhant mellett.

Emlékezzünk régiokról...

Északi fény.

A január 25-iki északi fény ritka és csodálatos tüneményéről volt szó a száz esztendőskaszinó híres kandalló szobájában, ahol az öreg urak meg szokták beszélni a napi eseményeket, meg ahol fellevenítik régi emlékeiket.

Az egyik öreg ur, aki majdnem olyan öreg már, mint maga a Kaszinó, elkezd beszélni:

— Szegény Rada idejében Egerben napirenden volt az északi fény.

Akkoriban volt ez a dolog, amikor még Eger városában semmiféle utcai világítás nem volt. Az Egri Kaszinó évente fényes bálakat rendezett a híres „nagy szalában”, ahol Déryné ifjasszony is játszott valaha, az utcai közvilágítási célokra. Ezek a bálak azonban, bármilyen jól sikerültek is, soha sem valósíthatták volna meg az utcai közvilágítást, ha Panakosztá, — aki szintén tagja a Kaszinónak —, nem hagyta volna vár alatti házat erre a célra, ami aztán az öszténcélt világítási alap jövedelmével együtt lehetővé tette, hogy Pest és Debrecen után harmadiknak Eger város világíthatta meg az utcákat szerény számú, gyéren elhelyezett petróleum (vagy ahogyan akkor szívesebben neveztek: nafta, vagy kerassim) lámpákkal.

Rada ur idejében azonban még nem volt utcai világítás. Pedig Rada ur — agglegény ember lévén — szívesen és sokáig elszórakozott a kaszinóban, bár jó messze lakott, túl az Almagvaron, a Maklári bástva felé.

Rada ur idősebb ember volt és talán ti is tapasztaltatok már, — hiszen ti sem vagytok már egészen fiatalok, — az idősebb embereknél gyakorta tapasztalható, hogy setétben nem tud menni. Ez nem azonos azzal, amire azt szokták mondani, hogy „farkas setétje” van a szemén, de valami ahhoz hasonló, a korrall járó fogyókossága a szemnek, meg az idegeknek.

Denique, Rada ur a setétben nem látott s ezért hűséges lakartónője, a Verona, mindig eljött érte a kaszinóba és a négyszögletű istállólámpásba foglalt petróleum lámpával világított Rada ur előtt, aki a lámpafény után bátorságosan lépkedett a menyecske nyomában.

Egy sötét, borus, csillagtalan, szeles napon az történt, hogy amint, elhagyták a Kaszinó utca szélvédett vonalát s a szelirányába eső Halpiac utcába befordultak, a szél eloltotta a Verona lámpáját. Korom sötétben maradtak, Verona azonban nem jött zavarba:

— Sebaj téns úr, gyűjön csak közvellen utánam, onsz nézzen oda, ahol fehéren világít, azzal felkapta hátulról a tarka szoknyát s a fehér alsó szoknya (vagy talán ami az alatt volt) fehéren villogott Rada ur felé, aki a fehérség nyomában lépkedve rendszeren haza is ért.

Persze, hogy ez a pajzán világítási mód nem maradhatott titokban s ettől kezdve Rada urnak volt mit hallgatni. Volt aki Rada ur lámpájának nevezte, de volt aki az éjszakai tünemény analógiájára északi fénynek nevezte el azt, amivel Verona világított Rada urnak.

Melyhez hasonló jókat kívánok.

Öreg Vitéz.

Melyik a leghatásosabb propaganda eszköz?

Irta: Urbán Gusztáv.

A legdivatosabb fogalmak egyike manapság: a propaganda. Különösen a világháború „háborús propagandája”, a fasizmus s a nemzeti szocializmus győzelmes propagandája, a szovjet Isten ellenes propagandája tette oly általánosan közkeletűvé ezt a szót. Olyannyira hogy ma már nemcsak politikai pártok és frakciók, hanem elevenebb, öntudatosabb társadalmi, karitatív és érdekképviseleti egyesületek „propaganda-osztályt” szerveznek, vagy „propaganda-bizottságot” küldenek ki eszméik terjesztése s tagok gyűjtése végett, sőt még ambiciózusabb áruházak is nem reklám-osztályt, hanem komolyabb és divatosabb szoval elve: propaganda osztályt tartanak fenn.

A propaganda szó eszmeterjesztést jelent. Propagare = kinyújtani, kiterjeszteni; a diadalmaskodni kívánó emberi gondolattal kapcsolatban úgy fogható fel, hogy ennek a gondolatnak ható energiáit valaki, a kivetítő, az emberi társadalom kisebb nagyobb körére terjeszti ki. A terjesztés módja a propaganda-eszközök használata. Évezredekken keresztül az objektív gondolat: az emberi beszéd, majd az írás volt az egyedüli ismeretterjesztő eszköz. Forradalmi átalakulást jelentett ezen a téren a könyvnyomtatás felfedezése, az olcsóbbá vált könyv, az újságok, folyóiratok rohamos elterjedése, melyek a könnyen elröppető szó helyett a mindenhová eljutó s maradandóbb hatású ólomb-tű milliókkal mindennél hatékonyabban szolgálták az eszme-terjesztés ügyét. Technikás korunk megteremtette azután a távirót, telefonot, a filmet, a rádiót, a repülőgépet, megannyi hatékony propaganda eszközt s az örökké izgékony emberi szellem most feszegeti a televízió titkát, mely praktikus megvalósulás esetén ugyancsak hatalmas propaganda eszköz lesz. Az utóbbi félszázad politikai és világnézeti küzdelmei pedig besorozták a propaganda fegyvertárába a szervezeten túlnyúló utcai felvonulásokat, a lömeggyűléseket, a sztrájkot, a szabotázszt, a bojkottot, a pártjelvényeket, a színeket s az egyenruhát, sőt a művészetet is.

Érdemes feszegetni azt a kérdést, hogy hát e sokféle propaganda-eszköz közül végül melyik is a leghatékonyabb s legcélravezetőbb eszköz az eszmék harcában? Gyakorlati oldala ennek a kérdésnek az, hogy a döntés esetén tulajdonképpen a leghatékonyabbnak elismert propaganda-eszköz használatával s minél tökéletesebbé tételével kellene csak a társadalomszervező erőknél törődniök, a többi akár figyelmen kívül is hagyhatnák. Ez a kérdés feltevés hasonló nemiképpen ahhoz a vitához, amelyik a katonai fegyveremek között dűl: melyik értékesebb s hasznosabb, a gyalogság-e, a lovasság-e, a tüzérség, a repülők, stb.? Mindkét kérdésre az igazságot megközelítő objektív válasz csak az lehet, hogy a győzelemhez az összes fegyveremeknek, azaz propaganda-eszközöknek öntudatosan összeműködő, egymást kiegészítő, a maga helyén speciális feladatát jól betöltő használata szükséges. Ma már egyik eszközt sem lehet nélkülözni s valamely eszme harcainak mindegyik fegyvert jól kell tudnia forgatni.

Mégis, ha egyenként próbáljuk vizsgálni a különböző propaganda-eszközök hatékonysági értékét, azt találjuk, hogy három eszköz emelkedik ki erőteljesebben közülök s versenyez egymással az elsőségért: az emberi beszéd, mint a gondolatközvetítés legősibb eszköze, a sajtó mint a gondolat legsikeresebb megsokszorozója és a rádió. A többi propa-

ganda eszközökről elmondhatjuk, hogy tulajdonképpen vagy az előbb említett három eszköz erősítője és anyagszállítója (távíró, repülőgép), vagy pedig ezek hatásától feltételezettek (tömegmozgalmak, sztrájkok, stb.)

A szónoklat hatásai sokkal közismertebbek, semhogy bővebben kellene róluk beszélni. Valamely helyen együttlévő embersokaság (a tömeg) meggyőzésének, ez ellentétes gondolkodás meghódításának legsikeresebb módja ma is a szónoki beszéd. Itt kerülhet az eszmeterjesztő a legközvetlenebb személyes kapcsolatba hallgató-ságával, itt korlácsolhatja fel a legeruptívabb módon az idulatokat, nemes és nemtelen ösztönöket, szavának hatását ellenőrizheti, ellenmondásokra megfélemlíthet (államférfiak, pártvezérek megnyilatkozásai, képviselői programbeszédék.) Az emberi szó különösen akkor juthat érvényesüléshez, amikor a hatalom kényszere minden más külső propaganda-eszköz hatását megbénítja s nem marad más hátra, mint az emberről emberre történő eszmeterjesztés titokban végzett munkája.

A sajtó a maga óriási, bár nem annyira intenzív, mint inkább extenzív propagandahatását megsokszorozó tevékenységének s függesztésének köszönheti. A betűmilliók ma már a társadalom legszélesebb rétegeibe is eljutnak. A nyomtatott betű tekintélye meg mindig igen nagy. „A csepp vájja a követ” igazság a meggyőzés kövére is áll. Az újságírásban valósulhatnak meg a propaganda-küzdelem pszichológiai fogásai is a legjobban: az állandó ismétlés, az elhallgatás, a fordítás, torzítás a legváltozatosabb, sokszor alig észrevehető módon. A sajtót hódította meg magának a nagytőke s látja el a propagandához is multhatatlanul szükséges nervus verum gerendummal: a pénzzel.

Természetesen igazi propaganda-hatást csak az a sajtó tud kifejteni, amelyik a természetének megfelelő szabadság-határai között fejtheti ki működését. A cenzura vagy a diktatura kényszerzubbonyába bújtatott sajtó egyoldalúságba süllyed s nem teljesítheti hasznos, tisztázó s kiegyenlítő hivatását az egymásra tövő eszmék között.

Nem lesz érdektelen a propaganda-eszközöknek súly szerinti és időben való felhasználása tekintetében annak a ténynek leszögezése, hogy a fasizmus, de különösen a nemzeti szocialista mozgalomnak nemcsak az elindításakor, de későbbi megszervezése alatt is a sajtó jelentősége háttérbe szorult. Az újság hullámszerűen és nehezkésnek bizonyult, inkább csak regisztrálójá volt az eseményeknek, semmint gondolatbontója és felfutó kosa. Göbbela, a nemzeti szocialista mozgalom propagandájának vezérkari főnöke, naplójában gyakran panaszkodik amiatt, hogy míg táborukban a legkitűnőbb népszónokok vannak, addig újság szerkesztőik álmosak és napokkal maradnak el az események mögött, módszeres, pedáns akadémikusok. Ez a példa is annak illusztrálására jó, hogy hiába létezik önmagában egy-egy propaganda-eszköz, az csak akkor fogja teljesíteni hivatását, ha jól használjuk fegyverül.

A rádióra ma sokan úgy tekintenek, mint a jövő ideális propaganda-eszközére. Benne tagadhatatlanul megtaláljuk a szónoki ráhatás lehetőségét (különösen majd a televízióval) az emberi társadalom legszélesebb köreibe eljutó eszmeterjesztés lehetőségét, továbbá, hogy míg a sajtó előtt ott állanak a nyelvi, államhatári sorompók s a szállítás akadályai, a rádió hullámok terjedése elé nem lehet gátat állítani. Minden helyzeti előnyét valójában akkor tudná teljesebb mértékben kifejteni a rádió, ha politikai,

világnézeti vagy gazdasági csoportok mindegyike szabadon állíthatná fel (bárha állami ellenőrzés mellett is) a maga adóállomását s ezt beállíthatná a propaganda szolgálatába. Közérdekű szempontok azonban helyesen arra indították az államok túlnyomó többségét, hogy a rádiót állami monopóliummá tegyék s ne engedjék magánérdekek vagy társadalom züllesztő világnézeti harcok színterévé lealacsonyodni.

Felvetett problémánkat tehát akként oldhatjuk meg, hogy szűkebbkörű, de ebben a körben a legintenzívebb propagandahatása az emberi *élőszónak*, tágabb körű, s legváltozatosabban működő hatása a *betűnek*, viszont a legtágabbkörű, de az adott viszonyok között kevésbé érvényesülő propagandahatása a *rádió hullámainak* van. Minden más propaganda-eszköz az említett 3 jelenség mögött messze elmarad. Magától értetődik, hogy minden nemű propaganda-eszköz hatása a legteljesebben a keresztény értelemben vett szabadság levegőjében tud érvényesülni.

Az „inter duos litigantes tertium gaudet” elv hasonlatára végső megoldásul azt is mondhatjuk, hogy minden természetes és technikai propaganda-eszköznél átütőbb erejű hatása van a *lett* propagandájának. A keresztény és nemzeti világnézet mellett az a leghathatosabb s a destruktív világnézet romboló törekvéseit a leginkább közönbösítő propaganda, ha szép beszédek, csillogó jelszavak és művésziessen kiesztengelyezett formulák helyett a kulturális, gazdasági és szociális munkaterületeken az egyház, az állam, a társadalom, a tőke, az egyén, szóval minden felelős tényező, alkotó, az építő, a gyógyító *tettek* varázsos propagandáját űzi. Szép szavak alatta vagy ártó büvöletével lehet ideig-óráig nagy tömegeket hódítani, de *megtartani* csak tettekkel s az ezekből fakadó eredményekkel lehet!

Éles viták és felszólalások Eger város közgyűlésén.

Eger megyei város képviselőtestülete január 29-én délután tartotta rendes havi közgyűlését *Braun Károly* polgármester elnöke alatt.

Frank Tivadar főjegyző, polgármester-helyettes felolvasta a polgármesteri önégyedes jelentést. A jelentéshez hozzászólt *Sós Mihály* azt panaszolta, hogy nyitott ajtó mellett fűtenek az adóhivatalban és hogy a vásártéren botrányos állapotok uralkodnak, mert a sár miatt a terménypiacról nem lehet átmenni az állatvásárra. *Vida Ferenc* örömmel vette tudomásul az önégyedes jelentésből, hogy a kiültetett fák száma szaporodik és a város gyümölcsöse szépen fejlődik. Kérdi, hogy kinek az érdeme ez?

Szajlay Sándor a polgármester által legutóbb eszközölt új ügybeosztást kívánja szóvátenni, de az elnök *Braun Károly* már a mondati elején erőlyesen megtrázza a csengőt és figyelmezteti a felszólalót, hogy az ügybeosztás nem tartozik a képviselőtestületre, azt ne is érintse, mert ha erről beszél, megvonja a szót tőle.

Szajlay: Olvastam a Eger c. újságban, hogy a polgármester ur és *Frank* főjegyző ur között megszűnt az egyetértés. Itt a közérdek is érintve van és az egyenetlenség a közérdek rovására vezet.

Braun Károly polgármester: A Sikfőkut ügyében nincs meg közöttünk az egyetértés. Csak ennyit volt az újságban is. *Frank* főjegyző ur ugyanis behúzni akar, a polgármester pedig nem. (Taps. — Más oldalról tiltakozás.)

Szajlay : A takarékoság nem azt jelenti, hogy minden haladás megszűnjön egy városban. Mindent leállítani nem lehet. Itt van a vágóhid kérdése. A polgármester urat utasították, hogy csináltassa meg a szükséges javításokat, de mindmáig nem történt meg. A husiparos szakosztály elhatározta, hogy a miniszterhez fordul panasszal, ha ez tovább így tart.

Kripka József megdicséri a város vezetőségét, amely ilyen szép eredményekkel viszi Eger ügyeit.

Dr. Óriás Nándor általános nagy figyelemmel kísért felszólalásában elismeréssel emlékezik meg a város tisztviselői karának munkájáról és kéri, hogy a jog alkalmazásában ne csak a törvény betűje, hanem a szív és szociális érzés is vezesse őket. Kíváncsún tartaná, hogy a bizottságokat megfelelőbben foglalkoztassák, mert a képviselőtestületi ülések hangja sokkal távolabb esnék a népgyűlések színvonalától, ha a bizottságok sűrűbben tanácskoznának. Elismeréssel emlékezik meg az idegenforgalmi ügyeket irányító főtisztviselőről, akinek érdeme az is, hogy az Idegenforgalmi Hivatalt előre kiválasztotta Karczos Belát. Megemlíti ezután, hogy az idegenforgalom emelkedésében igen nagy szerepe van a Koronának. Egyike vagyunk a legjobbat utazóknak — mondotta a professor — de mindenkitől a legnagyobb elismerést és dicsőretet hallottam az egri Koronáról. Egy alkalommal a vonat szegediek beszéltek előttem, hogy nincs olyan vidéki szálló Magyarországon, amely a Koronát színvonalban utolérné. Én csak azt fűzöm ehhez, hogy ha már nagy áldozattal megépítettük és valóban ilyen magas színvonalu a mi Koronánk, szeresse és becseze ezt a város is, mint büszkeségét.

Dr. Alföldi Béla egy adott esetből kifolyóan szóvá teszi, hogy a polgármester védje meg a képviselőtestület tagjainak kritikai szabadságát. A Szajlay Sándor felszólalása alkalmával az ügykezeléssel kapcsolatos polgármesteri megjegyzésre kijelenti dr. Alföldi, hogy minden városi tisztviselő működését kritikával illetheti a képviselőtestület tagja. Nem lehet tehát már csak elvi szempontból sem, a polgármester ügykezelését kivonni a jogos bírálat alól és nem lehet így korlátozni a képviselőtestület tagjainak szólásszabadságát.

Braun Károly : Az ügykezelés a polgármester diszkrecionális jogköre. Ahhoz tehát nem engedek szólni, s ha a képviselő ur ahhoz szól, megvonom a szót.

Érdekes jogi vita fejlődött ki a kérdés felett a továbbtárgyalás és a vita a közgyűlés után is foglalkoztatja a városi képviselőtestület egyes tagjait.

Dr. Szabó Szilárd a városfejlesztő törvény rendelkezésével kapcsolatos, sürgős tennivalókra hívta fel a város vezetőinek figyelmét.

Rádil Károly sürgette Eger magasabb lakbérosztályba való sorolását, majd kérte, hogy az adóhivatásnál megtartott pénzügygazdászati vizsgálat jegyzőkönyvében beigért részletes vizsgálatot sürgesse meg a város.

Nagy Kálmán a hegyközséggel kapcsolatban intézett kérdéseket a polgármesterhez.

Dr. Lipcsey Péter szólalt fel végül a következőket mondotta : Semmiféle differenciáról az előjáróság tagjai között nem tudtam. Kérem is az előjáróság minden egyes tagját, hogy béküljenek ki egymással és dolgozzanak egyetértésben a polgármester úr vezetése alatt. Kérem a képviselőtestület tagjait, támogassák a polgármestert. Most a spórolás a fontos. 1940-ig nem lehet semmit sem alkotni.

Braun polgármester ezután válaszolt az elhangzott felszólalásokra és a közgyűlés egyhangulag elfogadta az évnegyedes jelentést.

Frank Tiódar h. polgármester, városi főjegyző személyes kérdésben szólalt ezután fel: Soha közölte és a polgármester ur között nézeteltérés nem volt. Soha nem opponáltam a polgármester ur ellen. Én fejelemtartó és fejelemtudó tisztviselő vagyok. A Síkfő-kut ügyében mindent a képviselőtestület szavazott meg és a polgármester urral mindezeket mindig meglágyaltam. Most mégis úgy akarja fellütnetni a polgármester ur, hogy én akarok beruházni és ő nem akar.

Halálozások. Őszinte részvételt vettük a gyász-hírt, amely Österreicher Dezső gyöngyösi földbirtokos, Heves megye törvényhatósági bizottsági tagjának 71 éves korában történt elhunytát jelentette. Österreicher Dezső évek hosszú sora óta tevékenyen részt vett egy a vármegye, valamint a város közéletében. Temetése nagy részvét mellett ma délután volt.

Január hó 30-án Pásztó község és környéke társadalmi impozáns részvételt kísérelt utolsó útjára Wohl Sándor földbirtokos, 51 éves korában, hirtelen elhunyt feleségét, aki nemcsak családjának, hanem az arra rászorultaknak, a szegényeknek is mindig jószágos gyámoltója volt.

Jeney Zoltán képei a Nemzeti Szalon téli tárlatán A Nemzeti Szalon téli tárlatán, amint arról a fővárosi sajtó is megemlékezett, legnevesebb kiállító művészeinkkel együtt Jeney Zoltán hatvani gimnáziumi tanár, festőművész is részt vett és különösen vízfestményeivel aratott szép sikert. Örömmel regisztráljuk ezt a hírt, amely a már több szép díjat nyert Jeney Zoltán sikereinek újabb állomását jelenti.

Gyöngyös és az új hegyközségi törvényjavaslat.

Izgalmak a törvényjavaslat által tervezett szőlőfelújítási tilalom miatt. — A városi képviselőtestület állásfoglalása. — Dr. Puky Árpád polgármester a gyöngyösi szőlőterületek védelmében. — Hozzászólások a törvényjavaslathoz. — Dr. Temesváry Imre képviselő megígérte érélyes közbenjárását.

Lapunk karácsonyi számában Gyöffy Kálmán földbirtokos, a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület alelnökének avatott tollából eredő cikket közöltünk, mely rámutatott a törvényjavaslat tervezetében foglalt azon sérelmes intézkedésekre amelyek a szőlőterületek felújítását akadályozni hivatottak, ha azok nem hegyen, vagy immunis homokon fekszenek. — Időközben a homoki területek érélyes beavatkozása, főleg Kecskemet polgármesterének intervenciója folytán a homoki szőlők felújítása meg lett engedve, a hevesmegyei érdekeltek nagy megdöbbenésére azonban a kötött talajon sikk felvesselt ültetett szőlők felújítási tilalma megmaradt annak ellenére, hogy ezen rendelkezésnek már semmi gyakorlati értelme nincs, mert az ország szőlőterületeinek 9 % ilyen szőlőjének befolyásolásával nem lehet 91 % egyéb szőlőterület termelését eredményesen befolyásolni.

Hevesmegyében 5000 k. hold ilyen szőlő van érintve s ezek jelentékeny része a gyöngyösi érdekeltekhez tartozik, érthető tehát, hogy egy ilyen rendkívüli nagy vagyoni szubsztrátum, legalább tíz millió pengő értékű szőlővagyon megtámadása, a legélesebb állásfoglalásra vezet a Gyöngyös-Visontai

borvidék centrumában, a gazdasági élet súlypontjában: Gyöngyös városában. Még erősebb, ha arra gondolunk, hogy a Mátra erdőségei miatt csak a déli lankákra terjeszkehdhető város nagytömegű szőlősgazda lakosságának ugyyszólván a szomszéd községek mindegyikében, így Halász, Réde, Atkár, Karácsond, Visonta. Ugra határában terület el a szőlőjei s ezek igen nagy részben lapos fekvésűek.

Több állásfoglalás hangzott el a javaslat ellenében, köteleességünknek tartjuk mindegyikről megemlékezni. —

*

Legelőbb a gyöngyösi városi mezőgazdasági bizottság foglalkozott a betegen fekvő *Magnin Adorján* prépost plébános elnök felkérésére *dr. Puky Árpád* elnöklelte alatt a felújítási tilalommal, és a másik fontos kérdéssel, az othelló szőlők kivágásának és átoltási kötelezettségének ügyével, s arra az álláspontra jutott, hogy megkeresi a *Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamarát*, tegye magáévá Gyöngyös kérelmet és kérje a maga részéről a sérelmezett javaslati pontok elejtését, a szőlőkre kivetendő járulékok törlesztését, az othelló szőlőnek az átoltási kényszer alól való kiemelését és a novaterületek anyagilag legjobban érdekelt törpetermelői érdekében az átoltási határidők meghosszabbítását, a segély emelését és az átoltás nem termő éveire adómentesség engedélyezését.

*

A városi mezőgazdasági bizottság kérelmével a *Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara* igazgató választmányja *Borhy György* elnöklelte alatt foglalkozott Miskolcon, majd közgyűlésén *Balogh István* g. e. igazgató felszólalása kapcsán egyhanguan tette magáévá Gyöngyös városi mezőgazdasági bizottságának kérelmét, erről *dr. Puky Árpád* polgármestert hivatalosan értesítette is.

*

A Gyöngyösi Földmívelési Gazdakör *Balogh Sándor* elnöklelte alatt *Oswald Géza* igazgató referátuma alapján foglalkozott a javaslattal és egyfelől *dr. Temesváry Imre* országgyűlési képviselőhöz fordult, másrészt a *Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete* igazgató-választmányi ülésén *Oswald Géza* felszólalása nyomán elérte azt, hogy az Országos Egyesület mint igazságtalan és mellánytalan javaslati pontoknak a felújítására és az értékesítési járulékokra vonatkozó részeit módosítani, illetve elejteni kérte a földmívelésügyi miniszteriumtól,

*

Gyöngyös város képviselőtestülete rendkívüli közgyűlésen foglalkozott a javaslattal, *dr. Puky Árpád* polgármester ezen közgyűlésre meghívta *dr. Temesváry Imre* országgyűlési képviselőt és *Balogh István* kir. gazdasági tanácsost, a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület igazgatóját is, *dr. Temesváry Imre* meghívásának az volt a célja, hogy a város képviselője a képviselőtestület felfogását megismerje és a gyöngyösi érdekek védelmében a város polgársága által indított mozgalmat teljes jelentőségében átérezze. *Dr. Puky Árpád* személyesen tájékoztatta a közgyűlést és *dr. Temesváry Imre*t azokról a súlyos aggodalmakról, amelyek a város polgárságában a tervezett intézkedések megismerése után keletkeztek. Hangsúlyozta, hogy Gyöngyös gazdasági élete, most folyó újjáépítése teljes mértékű veszélyben forog ha a javaslat törvényre emelkednek és hozzányulnának a szőlőterületekhez. *Dr. Temesváry Imre* hi-

valkozott azon megnyugtató kijelentésekre, melyeket a miniszteriumokban szerzett, ezek szerint a Gyöngyös—Visontai borvidéket mindössze 2000 k. hold érinti, az othelló szőlők pedig egyelőre kivételnek a kivágási vagy átoltási kényszer alól.

A közgyűlés megdöbbenéssel tárgyalta azt, hogy 2000 hold szőlő, legalább 4.000.000 pengő értékű vagyonhoz nyuljon a törvény és ezzel a mai viszonyok között nélkülözhetetlen és évtizedek szorgos munkájával összehordott eredményt semmisítsen meg, napszamosok tömegének kezéből vegye ki a kenyeret, holott a borvidék gazdáinak terjeszkedési lehetősége föld hiányában nincs.

Sok gazda hozzászólása után *dr. Hornyák Miklós* referátuma alapján megszövegezteti polgármesteri előterjesztést fogadott el a közgyűlés, melyet *dr. Hedry Lőrinc* főispánhoz, s más hatóságokhoz terjeszt fel, *dr. Temesváry Imre* pedig vállalkozott arra, hogy alkalmas időpontban a miniszterelnök elé küldöttéget vezelve adja át a képviselőtestület memorandumát.

Igen megnyugtatta a közgyűlés tagjait a polgármester erőves és gyors állásfoglalása s nagy bizalommal tekintenek úgy *dr. Hedry Lőrinc* főispán, mint *Temesváry Imre* országgyűlési képviselő közbenjárása elé.

*

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület januári közgyűlésén szintén *dr. Puky Árpád* indítványára a közgyűlés egyhanguan magáévá tette a városi képviselőtestület memorandumát, *dr. Petro Kálmán* országgyűlési képviselő azon nagyon üdvös kiegészítéssel, hogy a jövőben telepítésre engedélyezendő 3000 k. hold szőlőterületet a borvidékek nagyságát arányosan kontingentálja a törvényjavaslat.

*

Gyöngyös város képviselőtestülete elhatározta egy részletesebb memorandum elkészítését is a törvényjavaslat aggályosnak talált pontjaival szemben. Ezen memorandumot a gyöngyösi viszonyokkal ismerős szűkebb bizottságra bízta és elhatározta annak kinyomatását és az országgyűlési képviselők, érdekelt törvényhatóságok és testületeknek való megküldését is.

*

Mindezekből látható, hogy valóban olyan kérdésről van szó, amely Gyöngyös jövőjének alakulását messzemenően befolyásolja. Érdekes még azon felszólalás ismertetése, amelyet a *Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara* Gyöngyösön a városházán rendezett exportértekezlete során *Balogh István* a H. G. E. igazgatója tartott s amelyben arra utalt, hogy helytelen a földmívelésügyi miniszter kezelt javszba kötni azzal, hogy a hegyközségi törvényjavaslatban a szőlők telepítését 3 évre, esetleg 6 évre ne engedélyezhesse. Nagy helyeslés között fejtette ki a felszólaló, hogy a gyümölcsként értékesülő modern csemegezőlő fajokból belföldi és export forgalomban egyaránt óriási hiány van. Ezeknek a telepítését nem megtiltani, hanem támogatni kellene, tehát a telepítési tilalmat csak borszőlőre szabad vonatkoztatni, a miniszternek pedig felhatalmazást kell adni arra, hogy belátása szerint támogassa és engedélyezze a modern nagyfültű, husos, szállítást tűró csemegefajok: szőlőkerlek királynője, Erzsébet királyné emléke, Afus Ali és egyebek ültetését, mert ezekből soha sem lesz bor, hanem nélkülözött cikkei a piacnak.

KIRÁLYSIROK A KRAKKÓI WAWELBAN.

Irta: **Hovesy Gusztávné.**

(Folytatás.)

Micziszláv ur megértően pillantott a gyönyörködés látától meleg kezében már-már lankadozni kezdő pár szál virág felé.

Levezetett bennünket a sirboltba!

Itt azután valóban nem tudtam, hogyan is osszam el azt a 12 szál szekfűt, amelyet kegyeletem jeléül hoztam.

Báthorynak, Hedvignek és Koszciuskónak szán-tam, amikor vettem őket.

Bolyongtam a kosárfő-diszes oszlopoktól tartott kriptaboltozatok alatt, a 24 diszkoporsó között.

Egy feltűnően keskeny, a többi közt meglehetősen egyszerű szürke koporsóra mutatva így szól Micziszlávunk:

„Hier ruht auch eine Ungarin! Die Gattin des Königs Sigmund der erste!“

Zápolya Borbála! szakadt ki belőlem kissé tán a kelleténél is hangosabban a szó és a percben már nyulok feléje, szinte ölelő mozdulattal hajlok a koporsó fölé!

Te szegény! te szegény! — mondogattam meghatottan. — hát kellett neked a korona? kellett neked a krakkói udvar fénye, pompája, amikor a szived zárva volt a jó, de hozzád öreg Zsigmond felé és más, piros virágot hoztál el magaddal magyar földről a lelked titkos zugában.

Ott simogattam a szürke kőkoporsót, mintha szenvedő beteg lenne és elgondoltam, hogy egy hatalmas vágyaiban mértéktelen anya még a saját gyermekét sem tudta megkímélni attól, hogy eszközül ne válassza.

Mert e szegény Borbála anyja, a mérhetetlenül nagyravágyó Tescheni Hedvig hercegnő nem hallgatott lánya kétségbeesett tiltakozására. Határozott a lánya sorsáról, aki ifjú, szép volt, mint a májusi rózsa, az élemedett Zsigmond király pedig szerelmes, mint egy tavaszát élő diák... és Borbálának lengyel királynévá kellett lenni!

Hogy azután később, a lombard földről erre kacsingató politikának útjában volt a király magyar nő felesége... a Sforzák mérge nem késelt sokáig...

A szép, ifjú Borbála királynénak meg kellett halnia... váratlanul! Galeazzoék nem voltak fősvények a királyné körül belső, bizalmas szolgálatot teljesítő tudós, ugynevezett vajákos asszonnyal.

Zsigmond majd belepusztult a lelki fájdalomba, ... de, ... miután a Szentírás is úgy mondja: nem jó az embernek egyedül — hamarosan kerítettek a gyanútlan királynak egy másik ifjú feleséget.

Sforza Bonát Milánóból!!

Ugy tettem le Borbála koporsójára a három szál szekfűt, mintha abba a szép, fehér, korán lehervadt kis virág-kezőbe tenném, amelyet oly forró vágygal esókolgatott még otthon, Magyarhonban palotai Czibak Imre, a későbbi erdélyi kormányzó.

Magyar asszonyok, lányok, ha Krakkóba visz utatok, ne menjetek virág nélkül szegény Borbála lengyel királyné koporsójához!

Ha már a Wawel kriptájában vagytok, — ki nem megy el oda, ha Krakkóban van? minden kérdezősködés nélkül is könnyű rátalálni. Közvetlen Nagy Kázmér sirja mellett van, a Báthory sírfülke előtti boltívben, két ablak közt, a fal mellett.

Báthory István király külön kápolna-fülkében lévő koporsóján akkor is hatalmas, magyar nemzetiszínű szalagos koszoru díszlett. Még friss volt a virága.

Azt mondotta Micziszláv ur, hogy neki gyakran van magyar, virágot hozó látogatója. Az én szekfüim a koporsó aljában kaptak csak helyet.

Azzal, hogy Báthory külön fülkében van, és nem a többi koporsók sorrendjében, azt is jelezni akarják a lengyelek, hogy minden uralkodójuknál nagyobb királya volt Lengyelországnak.

Koszciusko nevét már azelőtt ismeri minden tanuló, mielőtt még a lengyel történelemmel ismerkednék. Az én iskoláskorom idejében melyik évben maradt volna el valamelyik iskolai ünnepélyről Csegey Gusztáv „A fogoly lengyel“ című szép versének előadása?

Emlékszem, apáca zárdába nem illően hangosat rikkantottam az örömtől, amidőn egy ünnepély előkészületek szétosztották a szavalók verseit, és enyém így kezdődött: De világos a cár palotája...

Koszciusko koporsójára a legnagyobb hősöknek kijáró tisztelettel szivemben tettem le a szekfüket, és lelki szavaimmal idéztem a vers utolsó sorát: Európa legnagyobb vitéze!

A törökverő bécsi hősnak: Sobiesky János királynak már nem futotta virágaimból, sem a királyok és és hősök közt porladó lengyel Petőfinek: Miczkievics Ádám szarkofágjánál is üres kézzel, de hódoló szívet álltam meg.

E sok nagy ember sirja között napnál világosabban ragyogott felém az igazság, hogy egy hősi multtal bíró nemzetet nem lehet elsikkasztani, szétvágni, elorsvasztani, hogy a nagyszerű fundamentumokon mindig lehet újat építeni a lerombolt torony helyett.

Istenem! — tűnődtem, — hol van a Mi Pantheonunk? ... Hol vannak a mi nagy, pompás, országépítő árpádházi királyaink, meg az Anjouk csontjai?

Szétszórták őket, rettenetes török dulás elsöpört nálunk minden kegyhelyet, úgy, hogy csak magyar sziveinkben égethetjük nekik a ragaszkodás emléktűzét.

Lám, a lengyellé lett Jadwigának vihettem virágot fehér márványkoporsójára, de nővérére, a magyar királynő Máriaéra hová vihetnék? Mi lett a székeshegyvári királysirokkal?

Nem volt mindig hasznos, hogy Hazánk annyira a Kelet-nyugat országútján fekszik.

* * *

A Wawel palota részének udvara mintha a megelenedett középkori lovagitornák képét hozná előm!

A kétemeletes, oszlopos, boltíves, nagyszerű folyosós palota 1610-ig szolgálta, mint királyi otthon a lengyel uralkodókat, és csak a svéd Vasa családból származó III-ik Zsigmond lett hűtlen e valóban királyi helyhez, és tette át székhelyét Varsóba. Az árván maradt palotából kincstár lett.

A termekbe nem mehettünk be, mert akkor ott nagy javítások folytak. Az osztrák uralom alatt kacsárnyának, katonai kórháznak használták a Wawel királyi termeit, (hát ne álljon égnek a hajunk, ha ilyet hallunk?) mindössze egy már rendbehozott remek földszinti termet szemlélhettünk meg, ahol egyetlen hatalmas gót oszlopra összerúgó boltozatok szépségei izelítőt mutattak Wawel királyi termeinek művészi architektúrájáról...

* * *

Ha nem kapaszkodtam volna föl a Wawel székesegyházának Zsigmond tornyába, hűtlen lettem volna régi szokásaimhoz. Mert fáradni, vesződni, csakhogy valami különlegeset láthassak, nemhogy terhes, de mindig külön élmény volt számomra.

Tudjuk, Európa legnagyobb harangja, Moszkvában van, de nem toronyban függ, hanem a földön van, egy téren. (Ha még ott van?) A második számú azonban a Wawel, a száz mázsás Zsigmond harang, amely alá tizen nagyon kényelmesen beállhattunk.

A harangokat, a keresztény világ e harsány hang dalárdistáit szeretem. Akár mély, öblös hangon harsognak, akár vékonykán csilingelnek, mindig az az érzésem, hogy ezek a lelkek kopogatói a menyek kapuján.

Ostromolják az égi kulestartót:

„Szent Péter! nyiss ajtót — nyiss ajtót — nyiss ajtót! — mondogatják, és mint hű pásztor a báránykáit, terelgetik a hívők fohászait, dicsőítését a legnagyobb Gazda: a Teremtő lábaihoz.

* * *

Ha még valaha elkerülök a Wawelba, eggyel többnek fogok virágot vinni.

A lengyel nemzet e Pantheonjába temették nem régen az újjászületett Lengyelország atyját: a magyarbarát Pilsudszky marsallt!

(Vége.)

Hatvan és Vidéke Ipartestület közgyűlése.

Január 23 án tartotta a Hatvan és Vidéke Ipartestület közgyűlését Ring Gyula ipartestületi elnök vezetése alatt.

A közgyűlés megnyitása után vez. Tömésváry János főszolgabíró megköszönve az elnök üdvözlő szavait, a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg az ipartestület nagyszerű működeséről, ahol tökéletes a rend, s komoly, nagyvonalú munka folyik.

Utána Ring Gyula elnök terjesztette elő évi jelentését, majd megemlékezett azokról a támadásokról, melyek ot a legutóbbi időkben is érték, felvetette a bizalmi kérdést, s elhagyta az elnöki székét.

A közgyűlés ezután Hegedűs Béla alelnök vezetése alatt folyt tovább, amikor is Kurunczy Lajos indítványára a nagy számban megjelent iparosokról, melyek ot a legutóbbi időkben is érték, felvetette a bizalmi kérdést, s elhagyta az elnöki székét.

A közgyűlés ezután Hegedűs Béla alelnök vezetése alatt folyt tovább, amikor is Kurunczy Lajos indítványára a nagy számban megjelent iparosokról, melyek ot a legutóbbi időkben is érték, felvetette a bizalmi kérdést, s elhagyta az elnöki székét.

Friss és új lendülettel indul vármegyei vívósportunk.

Heves vármegye vívó élete Eger, Gyöngyös és Hatvan versenyző gárdájának fejlődésével jutott el arra a színvonalra, amely a múltban sok szép sikert eredményezett és a jövőben is további fejlődés felé kell indulnia. Az elmúlt esztendőben bizonyos visszaesés mutatkozott. Az egri vívó élet pillanatnyi megszakadása miatt ugyanis a vármegye székhelyén le kellett mondani a Jekelfalussy-serlegért minden évben kiírt vármegyei vívóverseny megrendezéséről. A folytonosságot biztosította ugyan Gyöngyös város áldozatkészsége akkor, amikor elvállalta Eger helyett a verseny megrendezését, de kétségtelennek látszott az az aggodalom, hogy hasonló kényszerlemondások nem használnak a legmagyarabb és a magyar dicsőséget legjobban öregbítő vármegyei vívósport fejlődésének. „A Hevesvármegye” Jekelfalussy-Piller György, az Egerben született és világbajnokságot szerzett vívójának emlékeire alapította a Jekelfalussy-serlegért azért, hogy a következő nemzedékek kövessék az előd nagyszerű példáját. A magyar vívósportnak Eger adta Jekelfalussyt és a „Hevesvármegye” adta a serlegét hogy Hatvan és Gyöngyös vívóinak bekapcsolódásával a vármegye kiváló versenyző anyagából kitermelődjenek újra egy ember, vagy egy gárda, amelyik a magyar kardot meg tudja becsülni az ország és világ előtt.

Ennek a gondolatnak nem lehet és nem szabad elvesznie a hétköznapi apró-cseprő bajai közzét. Tudjuk, hogy az amatőr egyesületek vívószakosztályai Egerben, Hatvanban és Gyöngyösön nehéz

anyagi gondokkal küzdenek és sok szép elgondolásnak meg kell buknia néha néhány garason. De azoknak a lelkes embereknek, akiknek a vívóélet fejlesztése jutott feladatul, nem szabad elcsüggedniök pillanatnyi sikertelenségeken, hanem a társadalom megértő segítségével folytatniok kell a szevény emberek küzdelmét ezért a nemzeti ügyért is.

Egerben a MESE vívósz. kosztálya újult erővel fogott hozzá az 1938 év érdekes műsorának összeállításához. Ebből a műsorból megállapítható, hogy az 1938. évben a Jekelfalussy-serlegért sorra kerülő vívóversenyt egészen bizonyosan Egerben rendezik meg az eszi „Egri Het” keretében, amikor Egerbe jönnek Jekelfalussy Piller György, Kovács világbajnokok, Berzelly, Bogathy, Rajczy és a magyar vívógárda élcsoportjának több más kiválósága.

Remélhetőleg a vármegyei vívóélet a jövőben nagyobb lendülettel és a társadalom támogatásának megszervezésével biztosabb alapon virágozhat, mellőn a Jekelfalussy-serleghez.

dr. Négyessy Árpád.

Doktorrá avatás.

Kemény Zsuzsát, dr. Kemény Jenő esanyi körorvos leányát a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen jan 29 én avatták cum laude a philosophia doktorává.

A komoly tehetségű dr. Kemény Zsuzsa neve nem ismeretlen már a magyar közönség előtt. Értékes nagy szolgálatakat tett már eddig is angliai tartózkodása alatt a magyar idegenforgalmi és propaganda-ügynek, sorozatos angliai rádióelőadásával és felolvasásaival, amelyekben felhívta az angol közönség figyelmét hazánkra.

Doktorráavatása után újból külföldre utazott, s a dublini egyetemre iratkozik be. Irországi tartózkodása alatt komoly tevékenységet fog kifejteni az irországi kátholikusoknak az eucharisztikus kongresszusra, valamint az egyetemi ifjúságnak hazánkban töltendő tanulmányutakra való beszerzésével.

A Hatvani Izs. Jótekonny Nőegylet febr. 12-én rendezti az Ipartestület színháztermeben táncos egybeköltött műsoros estjét. Az est iránt, melyre sikerült Szasz Ilát, a neves pesti előadóművésznőt megnyerni, — máris igen nagyarányú érdeklődés mutatkozik.

Beszélő számok az irgalmasrend egri kórházának múltévi működéséről.

Eger nagymultu intézete, az Irgalmasrend egri kórháza Piszker Valér rendi tanácsos, igazgató perjel irányításával az elmúlt évben is áldásos működést fejtett ki a beteg emberek gyógyításában. A kórházban ez év alatt összesen 2790 betegfelvétel történt, akik közül 77 maradt vissza erre az évre. 1937-ben összesen 2867 beteget ápoltak a kórházban összesen 39,316 ápolási nappal. Gyógyultan 1366, javulva 1127, változatlanul 195 beteget bocsájtottak el. Meghalt összesen 95 beteg az elmúlt évben. Mindezek a számok természetesen nem értendők az elme kórházra és ideggyógyintézetre, hanem kizárólag a sebészeti, belgyógyászati és nőgyógyászati osztályokra, ahol a 11 szakorvos között két rendi orvos is közreműködött a betegek gyógyításában.

A rend egri elme kórházban 96.407 volt az ápolási napok száma a betegek átlag 300 körüli létszámával.

Hevesmegyei őstehetségek munkái Hágában.

Herman Miklósról egy ízben már megemlékeztünk a Hevesvármegye hasábjain és elismeréssel állapítottuk meg a hevesmegyei palócvideki gyöngyösbokrotáknak megszervezése és betanítása körül szerzett nagy érdemeit. Most újból meg kell emlékeznünk Herman Miklósról, aki Bálint Jenő budapesti hírlapíró társaságában Hollandiába vitte ki kiállításra a magyar őstehetségek eredeti munkáit. Negy hete tart már Hágában a kiállítás, amelyről a holland lapok hatalmas hasábjain a legnagyobb elismeréssel számolnak be. Azt is megírták a holland lapok, hogy a hágai Holland-Magyar Club a megnyitás alkalmából teaestet rendezett a kiállító magyarok tiszteletére. A cikkek általában baráti hangon és őszinte szeretettel írnak a magyar nemzetről, amelynek egyszerű fiaiban is annyi eredetiség és tehetség rejtőzik. Herman Miklós az őstehetségek faragványait és munkáit is kivette a nagyszerű kiállításra, amely nagy erkölcsi sikerrel most zárult be. A két magyar kiállító a közeli napokban érkezik haza és akkor lapunk részere is bővebb ismertetést fog adni a hollandi magyar sikerekről.

A tiszafüredi járás főszolgabírájától.

357/1938. szám.

Pályázati hirdetmény.

Hevesvármegye tiszafüredi járásához tartozó tiszaszőlési közegészségügyi körben utonnan szervezett körorvosi állásra a 1936. évi IX. t. c. 11. §-ának 1. bekezdésében megkivánt és jelen hirdetmény f. pontjában előírt képesítése nincsen meg. Az ilyen orvos azonban a képesítést a kinevezés napjától számított 3 éven belül megszerezni köteles, mert különben állását veszti.

Az állás javadalma a 6240/192 B. M. sz. rendeletben megállapított és a jelenleg érvényben lévő rendeletekkel csökkentett közzététel követő naptól számított 15 napon belül hozzam nyújtásuk be, mert a később érkező vagy hiányosan felszerelt pályázati kérelmeket figyelembe venni nem fogom.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt és felbékélt pályázati kérelmeket jelen pályázati hirdetménynek a „Nepégségügy” című hivatalos lapban történt közzététel követő naptól számított 15 napon belül hozzam nyújtásuk be, mert a később érkező vagy hiányosan felszerelt pályázati kérelmeket figyelembe venni nem fogom.

A pályázati kérvényekhez eredetben vagy hiteles másolatban a következő okmányokat kell csatolni:

- Születési anyakönyvi kivonat

b. Hatósági erkölcsi és a családi állapotot is igazoló bizonyítványt

c. Magyar honosságot igazoló hatósági bizonyítványt

d. Az ország területén orvosi gyakorlatra jogosító oklevelet

e. Az egyetemi leckekönyvet, a kórházi szolgálati könyvecskét és a szigorlati bizonyítványokat

f. Tiszti orvosi, vagy községi orvosi képesítést igazoló okmányt

g. Polgári közszolgálatban való alkalmazást igazoló okmányt

h. Közszolgálatra való alkalmasságot igazoló új keletű tisztiorvosi bizonyítványt.

i. Katonai szolgálatra vonatkozó okmányokat

j. Esetleges szakképzettséget igazoló okmányokat

k. Az esetleges nyelvismeretre vonatkozó adatokat

l. A 920/1937. B. M. sz. rendelet 1 §-a értelmében nyilatkozatot arról, hogy közhivatalnál, közintézménynél és közintézeteknél állandó javadalma-zással járó orvosi képesítéshez kötött alkalmazást betölt-e? Igenlő esetben az alkalmazó szerv és járandóság összege is megnevezendő. Ezen nyilatkozat nélkül a pályázat nem vehető figyelembe.

A közszolgálatban álló pályázók a felsorolt követelmények közül azokat amelyek a törzskönyvi lapon fel vannak tüntetve az említett törzskönyvi lappal (minősítési táblázattal) igazolhatják.

A körorvost az 1936. évi IX. t. c. 11. §-ának 1. bekezdése értelmében a nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Ur nevezi ki.

Az 1936. évi IX. t. c. 12. §-ának 1. bekezdése értelmében körorvossá ezáltal kivételesen olyan orvos is kinevezhető akinek az idezett t. c. 1. §-ának 1. bekezdésében megkivánt és jelen hirdetmény f. pontjában előírt képesítése nincsen meg. Az ilyen orvos azonban a képesítést a kinevezés napjától számított 3 éven belül megszerezni köteles, mert különben állását veszti.

Tiszafüred, 1938. évi január hó 27-én.

Dr. Ficzer Jenő sk.
főszolgabíró

MODERN RÁDIÓCSODÁK ILLÉS BÉLA rádiószaküzletében

Eger, Telefon: 230

Uj amerikai késő téli alma.

Red Delicious (piros)

Golden Delicious (sárga)

K A P H A T Ó :

ZATYKÓ IMRE faiskolája POMÁZ, Budapest mellett.

Kérjen árjegyzéket!

Telefon: Pomáz: 279.

A vidéki villamosításról.

Írta: Nádor József

A művelt nyugat.

A technika mai fejlettsége mellett, amikor a vasút és újabb években a autó is lehetővé teszi, nemcsak a felső tízezer, hanem a középosztály részére is, hogy hódolhasson a világtárs gyönyöreinek, egyrészt személyes tapasztalat, másrészt külföldet járt ismerőseink révén, mind többet tudunk meg a művelt Nyugatról.

Addig míg nálunk a sokat emlegetett világválság, az 1920-as években nagy lendületet vett villamosításnak gátat vetett és csak lassu léptekkel haladtunk a falvak és mezőgazdaság villamosítása terén. addig Francia-, Németországban, Dániában, a Skandináv államokban már nem luxus a munkás és földműves embernek sem, villanyvasalót, villanyforralót használni, nem is beszélve az ipar és mezőgazdaság elektrifikálásában elért eredményekről.

Sokkal kevesebbet, vagy semmit sem tudunk azonban a Balkán és Kelet villamosság terén elért fejlődési fokáról.

Néhány szóval és adattal Románia villamosításának mai helyzetét szeretném bemutatni, hogy párhuzamot vonhassunk közte, Hazánk és Nyugat között.

A román villamosításról általában.

Romániában is, úgy mint a többi államokban, megtaláljuk a villamosítással járó általános tüneteket.

A városokban sokkal nagyobb mértékben terjedt el a villamosítás, mint a falvakban. Ennek főleg pénzügyi háttere van. Városok villamosítása kifizetőbb volt mindig, mert egyrészt ott nagyobb számú fogyasztót kaphatunk, másrészt igényesebb és kulturáltabb a lakosság. Ha az általános adatokat vizsgáljuk akkor szembetűnik a különbség Erdély és Románia többi része között.

Románia 18 milliónyi lakosságából 1925-ben 3 millió kapott villamosáramot, ez a szám 1936-ra 4.2 millióra emelkedett, tehát 11 év alatt 40 százalékos volt az emelkedés.

Románia 172 városából, melyeknek összes lakossága 3.630.000.147 villamosítva van 3.472.000 lakossal, tehát a nem villamosított 25 város egészen kicsi s csak átlagban 5000 lakosú. — Sokkal rosszabb a helyzet a vidéki villamosítás terén, hiszen 15.201 faluból csak 311 volt 1936-ig villamosítva, ami alig 2 százaléknak felel meg s ebből is jelentékeny rész Erdélyben van.

A vidéki villamosításról.

A világháború utáni években Romániában is többször felmerült a gondolat, hogy a vidéket villamosítani kellene, azonban a kivitelezésre soha sem került sor, mert nem volt hozzá elég tőke és nem látszott rentabilisnek a kisfogyasztást ígérő, de nagyhálózat kiépítését igényelő községek villamosítása.

Erdélyben már a világháború előtt jelentős villamosítással találkozunk. Nagyszeben város villamosítva 15 környékbéli községet 40 évvel azelőtt villamosított és hálózatára kapcsolt, ennek meg is volt az eredménye, amit a következőkből látunk.

A 15 villamosított község összes lakossága 36.400, a falvakban 7200 ház van és ebből 5600 bekapcsolódott a villamoshálózatra, tehát 68 százalékos átlagértéket találunk, azonban egyes községek majdnem teljesen hiány nélkül bekapcsolódtak, pl. Nagydisznód (Cuznadie) ahol 3400 lakosnak 700 há-

háza van, ebből 694 villanyt kap, eredmény 99 százalék, és még néhány községet találunk 80 százalékos eredménnyel.

A vidéki villamosítás előnyei.

Románia egyik szaktekintélye a vidéki villamosítás előnyeit következőkben látja. A vidéki villamosítás sok előnye közül elsőnek a tűzveszély csökkentését kell említeni. Jobb világítás mellett fogékonyabbá válik a nép a kultúra iránt és egyes iparágak művelését is lehetővé teszi a jobb fényforrás, melyek eddig a világítás nem kielégítő volta miatt nem fejlődhetek. A falusi lakosság városokba szivárgása is érzékenyen csökkenik villamosítás esetén, mert sok olyan kulturális vívmányt kap meg ezután a falun, amelyet eddig csak a város nyújtott. Lehetővé teszi a széngázmentes vasalást, főzést, ventilátort, darálást, gépek meghajtását, cséplést, vízszivattyúzást, öntözést, stb. Sok vidéki községnek nincs iható vize, vagy ha van is azt nagyon messziről kell hordani, ezt is lényegesen meg lehet könnyíteni villamosenergiával, vízvezetésnél különösen nagy a villamosítás előnye tüzesetnél, főleg éjjel.

A már villamosított vidékről.

Az egyes villamosított területek között is nagy a különbség, Dr. Miklóssy, Temesvár beszámolójából láthatjuk, hogy a Bánátban az átlag fogyasztás egyes helyeken alig 3—7 1/2 kWó. évenként és fejenként, míg Brassó környékén 12.6 kWó. évenkénti, fejenkénti állagot kapunk.

Megállapítható, hogy a vidéki villamosítás terén úgy Európa, mint Amerika államainak nagyrésze többé-kevésbé hátramaradottnak tekinthető. Ha a külföldet nézzük érdekességgént hat, hogy amíg Németország villamosítása a 80 % ot, Svájc és az északi államok Dánia, Norvégia 99 % ot érte el, sőt Csehszlovákia is 60 %-os arányban már villamosított, addig Anglia és Amerika még a közelmúltban kezdte csak meg a vidék hathatósabb villamosítását.

(Folytatjuk.)

IRODALOM.

Az élő világ csodái.

Fürst—Moszkowski: Az élő világ csodái című műve most jelent meg és kiegészítő kötele A világ csodái című, múlt évben nagy sikert araltott könyvnek. Ebben az élettelen természet csodái kaptak egyszerű és világos magyarázatot. Az élő világ csodáiban pedig az élő természet nagyszerű rejtelmére kerül sor.

Az ismereteknek hihetetlenül gazdag anyagát nyújtják a szerzők. Ha valaki a lapok törvényszéki rovatában azt olvassa, hogy vérvizsgálattal döntötték el, vajjon a gyilkolással gyanúsítottól erede a vérnyom, a könyvben felvilágosítást talál ennek a vizsgálatnak mibenlétéről a „Különös folyadék a vér” című fejezetben. Ha az érdeklő az olvasót, hogy az alföldi tanya kéményéről folszállott golya hogyan talál vissza ugyanoda tavasszal, tehát egy fél év múlva, erről is meglepően érdekeset olvashat a madárvonulásról írt három fejezetben. És ha meg akarja tudni, mi az igazság, a tudomány igazsága, az okkultizmus és spiritizmus valóban csodának tetsző tümenyei körül, csak el kell olvasnia a „Rejtélyes csodák” című fejezetet.

És az életnek, ennek a mindennél csodásabb

valaminek, még ezer más csodáját és problémáját világítja meg Fürst—Moszkowszki könyve, mindig kellemesen friss, soha fejtörést nem okozó módszerrel.

Mi történik körülöttünk?

Az életünk csupa történésből áll. Bennünk és körülöttünk folytonosan események, folyamatok mennek végbe, amelyek gondolkozásra indítanak.

Kezdjük a napot előről: Miért kell aludnunk? Miért kell táplálkoznunk, Miért állnak elő folytonos változások az időjárásban és hőmérsékletben? Miért terjeszkedik ki a higany és miért éppen higany kell a hőmérőbe?

Honnan ered a villamos energia? Milyen tulajdonságai teszik képessé az örökifejtésre úgy, hogy amellet az ember tökéletesen ura maradjon ennek az erőnek s tetszése szerint járművek hajtására, világításra, melegítésre vagy vegyi átalakulások létrehozására használja föl?

Mi is az a tűz?

Micsodák a csontokhoz tapadó izmok? Hogyan vannak megalkotva és milyen képességük teszi lehetővé, hogy agyvelőnk által megkívánt munkát végezzék?

A gondolkodó, tudnivágyó ember elméje lépten nyomon fölvet ilyen kérdéseket. És szeretné gyarapítani a tudását, ha könnyű válaszokat kaphatna a sok ezer ilyen kérdésre. Nos, ezt a célt szolgálja két kiváló angol tudós, Andrade és Huxley könyve, amely „Mi történik körülöttünk” címmel most jelent meg. Ez a pompás bősegesen illusztrált munka két dologban ter el minden eddigi tudományepeszerűsítő munkától. Először abban, hogy nem egyoldalú: nem csupán fizika, vagy vegytan, vagy élettan van benne, hanem valóban szóra vesz mindent, ami bennünk és körülöttünk történik az élel és a feltelen világban, s valasztat szolgál minden felmerülhető kérdésre. Másodszor és ez talán legmagyobb érdeme, páratlanul világosan, szótakozóan, minden ad elő mindent.

Mindkét mű a Singer és Wolfner Irod. Intézet kiadványában jelent meg.

FIAT automobil világmárka!

FIAT 50-es a legjobb családi, orvosi, üzleti autót! Üzemköltsége 3 liller kilométerenként!

ÁRA 2900. - pengő részletfizetésre.

FIAT 1100-as Balilla a legjobb bérautó.

FIAT 1500-as a luxusautó.

Hevesmegyei képviselő:

ILLÉS BÉLA EGER, Tel: 230.

VADÁSZATHOZ!

FEGYVERGYÁRI „FROMMER” puskát és töltényt használjon

BESZEREZHETŐ

RUDLOF fegyver, sport, foto és villamossági szaküzlet **EGER**, Széchenyi ut. Telefon: 159 szám.

Heves vármegyeiek Pesten a Metropole-ba

szállnak. — Rákóczi-ut 58

150 kényelmes szoba P. 4-től. Penzió 9 P.-től.

Patináshírű kiváló konyha.

Erdélyi **FLEKKEN** és **CSÓBEN SÜLT** hal különlegességek.

szegedi **Farkas Jóska** és cigányzenekara.

VIRÁNY ujszerű jazz-zenekara. **TÁNC.**

ELADÓ

gyümölcsfák,

1—4 évesek, bokorrózsák és Thuják 50—100 cm. magasak.

Árjegyzéket bérmentve küld:

Keserű Bálint

gyümölcsfaiskolója.

Pusztamonostor.

Szolnok megye.

Ha Gyöngyöst

utbaejti, ne mulassza el felkeresni

a Hungária Szálló éttermét,

melynek konyhája kiválóságáról országosan ismert.

A szerkesztésben résztvesznek:

Egerben: **Dr. Erlach Sándor**, Gyöngyösön: **Dr.**

Katrics Kálmán, Tiszafüreden: **Dr. Végh József**,

Hevesen: **Figlár Géza**, Pásztón: **vitéz dr.**

Szilágyi Sándor.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:

Vig Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társzerkesztő: **Balogh István Gyöngyös.**

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Klang Sándor

vaskereskedő

Hatvan.

Telefon: 68.

Mindennemű vas és háztartási
cikkek, a legmodernebb kályhák
és tüzhelyek raktáron nagy
választékban.

Blumenthal

Béla

épületfa- és
tűzifakeres-
kedése.

cementá-
rugyára.

Hatvan

Telefon: 29. szám.

Cement és mozaik lapok, ce-
mentcsövek, járdakövek dus
választékban mindennemű é-
pítőanyag legjobb minőségben
kapható. Terrenol asbestpala-
gyár, Gyöngyösi parkettgyár
Sempertova Első Magyar Ne-
mesvakolatgyár kerületi
képviselője.

KORONA

nagy- szálloda EGER

Tulajdonos: Eger megyei város,
Berlő: Unterreiner János

Legmodernebb berendezésű szálloda
50 szobával, a gyógyhatású fürdő, és
szobák közelében. A napi penzió ar-
mésrelét.

Felvilágosításokat ad:

Városi Idegenforgalmi Hivatal,
Eger, (Városház)

Bindfeld Márk és fia részvénytársaság

épületfa kereskedő cég-
nél a legmodernebb ti-
vítelű cement, járda- és
mozaik lapok a legjutá-
nyosabb árban besze-
rezhetők.

HATVAN. Telefon 30 sz.

A gondos háziasszonynak
csütörtökön
első teendője, hogy felkeresse
HAJDU ÁRMIN

üzletét,

ahol friss porkölésű elsőrendű

kávét

kap igen jutányos áron! — Denaturált
szesz nagyban és kicsinyben! — Vidéki
megrendeléseket pontosan eszközölök! —
Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer lá-
togasson el HATVAN I üzletembe.

Takarékos fűtés

Salgó szénnel Salgó brikettel